

Gilbert Keyzer

De olijven van Fallucia

Alle personen en gebeurtenissen, zoals in
deze verhalen beschreven, zijn
verzonnen.

Copyright © Gilbert Keyzer

Inhoud

De olijven van Fallucia	7
Het Duitse monster	30
Camping het paradijsje	41
Een heerlijk avondje	58
De reddertjes	67
De verkrachting van Caissa	70
Vakantie in Velp	75
Ongewenst bezoek	98
De gruwelkast	107
Mijn rode spijkerbroek	126
Veteranentoernooi	138
Zwart, wit en een beetje grijs	155
Onderhond	159
De reuzen van Marche	175
Winston aan de wandel	191

De olijven van Fallucia

Toto Lombardi zette zijn pet op, groette zijn moeder en verliet het huisje. Acht uur in de ochtend, maar de oktoberzon brandde hem al in het gelaat. Via een onbestrate weg begon hij aan de wandeling naar de haven, zijn langgerekte schaduw volgend.

Af en toe passeerden hem vrachtautootjes en pick-ups, dieseldampen en stofwolken achterlatend. Zijn duim ophouden deed hij allang niet meer. De afgelopen maanden had niemand hem een lift gegeven.

Wantrouwen, zo vermoedde hij. Er waren chauffeurs overvallen.

Zeven kilometer. Goed te doen, mits het weer meewerkte, want hij had sterke benen. Zijn halflange zwarte haar beschermde zijn nek tegen de zon. Soms liep hij door stortbuien, waartegen hij zich in plasticfolie hulde.

Toto bereikte het verweerde dorpscentrum van Fallucia, stak een pleintje met een droge fontein over en passeerde even later, via een straatweg, de villa van burgemeester Nero Conti en het landhuis en de boerderijgebouwen van landheer Alessandro Verdi.

In de voortuin van de burgemeester stonden beelden van mythologische figuren om een fontein heen waar geen water uitkwam en er groeiden lange, smalle coniferen. Om het landhuis heen strekte zich een goed onderhouden gazon uit, met cirkelvormige uitsparingen, waarin rozenstruiken bloeiden.

Er was in beide tuinen niemand te zien.

Toto werd geacht voor beiden de pet af te nemen, waaraan hij een enorme hekel had. Als hij hen niet op deze wijze zou groeten, kon hij verwachten er al snel bij het havenbedrijf uit te worden gegooid. Bovendien zou dan zijn moeder de kans lopen om als olijvenooigster te worden ontslagen.

In het voorbijgaan spuwde hij in de voortuinen van beiden. Hij bereikte de haven, liep bij het havenbedrijf een loods binnen en meldde zich bij

zijn chef. Even later reed hij op een vorkheftruck een enorm magazijn binnen. Toto riep en zwaaide naar collega's, eveneens op vorkheftrucks gezeten of bezig met het in en uitpakken van houten kratten.

Zijn moeder had er bij hem op aangedrongen, om zijn chef een baan voor haar tweede zoon Benito te vragen. Later, dacht Toto, na de lunch, als hij wijn heeft gedronken.

Urenlang bracht hij met zijn truck goederen vanaf de havenkade op de juiste plaats in de magazijnrekken. Hij deed het rustig aan, omdat er, vanwege de economische crisis, minder vracht dan gewoonlijk door kranen uit vrachtschepen getakeld werd.

Zijn chef kwam op hem af met een speciale opdracht: Toto diende enkele enorme houten kratten niet naar het magazijn te rijden, maar in een gereedstaande vrachtauto te laden. Vervolgens moest hij met de chauffeur meerijden. De kisten zouden bij Verdi worden afgeleverd. Toto zou met uitladen helpen, waarna de chauffeur naar een nieuwe vracht bij een distributiecentrum zou doorrijden. Van Toto werd verwacht dat hij onmiddellijk hierna naar het havenbedrijf terug zou keren. Hij kreeg van zijn chef een lijst met nummers mee en reed naar de kade.

Toto reed vijf kratten een voor een naar de vrachtauto en tilde ze in de laadruimte. De chauffeur schreeuwde hierbij telkens aanwijzingen, die hij vanwege het geraas van de vorkheftruckmotor niet verstond.

Tractoronderdelen, vermoedde Toto. Hij parkeerde de heftruck in de loods en liep naar de vrachtwagen, de aansporingen van de vrachtwagenchauffeur om te rennen negerend.

'Slaapwandelaar! Dacht je dat ik de hele dag niets anders te doen had?'
'Hou je kop en rij!'

De vrachtwagen ronkte de kade af. Binnen enkele minuten bereikten zij het landhuis. De gezette Verdi en de dikke Conti stonden hen op te wachten. De chauffeur parkeerde op aanwijzingen van Verdi achteruit, tot vlak bij een brede garage. De landheer bewoog hierbij zijn handen alsof hij een orkest dirigeerde. Twee grijze mastiffs, groot als kalveren,

stormden van achter het landhuis op de vrachtauto af. De wangplooiën golfdën op en neer. Kwijlslierten kwamen eronder vandaan. Behalve het getik van nagels op beton, maakten zij hierbij geen enkel geluid. Zij droegen spikehalsbanden. Verdi schreeuwde een kort bevel, waarop de zwaargebouwde honden zich terugtrokken en naast hun meester gingen liggen. Zichtbaar geschrokken deed Conti enkele stappen bij hen vandaan. Toto sprong de cabine uit, keek in de richting van het tweetal en tilde met een zeer snelle beweging zijn pet even op.

De chauffeur kwam hen de handen schudden.

De kisten bleken te zwaar voor Toto en de chauffeur. Verdi verdween, schreeuwend om hulp, gevolgd door zijn honden. Conti bleef naar de vracht kijken, de handen in de zijden.

Verdi kwam de hoek van zijn landhuis om, vergezeld door drie boerenknechten. Toto, de chauffeur en de knechten tilden en zeulden de kisten de garage in en zetten ze op Verdi's bevel, die zijn aanwijzingen met aristocratische handbewegingen begeleidde, naast een aantal lege vaten. Conti stond in de deuropening toe te kijken.

Een huisknecht verscheen met een dienblad vol glazen witte wijn.

Toto gebaarde dat hij niets hoefde. Hij tikte aan zijn pet en begon slenterend aan de wandeling naar het havenbedrijf. Aldaar aangekomen, liep hij het schemerige kantoortje van zijn chef binnen.

'Wat was dat voor vracht?'

Zijn chef wees naar een pakbon, die op zijn bureautje lag.

Onderdelen van een voor Toto onbekende machine.

'Heeft u misschien een baantje voor mijn broer Benito?'

Een schamper lachje als antwoord. De man leunde achterover in zijn versleten bureaustoel.

'Ik heb mensen over op het ogenblik. En geen werk genoeg. Jij werkt vijftig uur per week, toch?'

Toto knikte.

'Dat worden er vanaf volgende week helaas dertig.

Meer kan ik niet betalen. Het is nou eenmaal crisis. Je hebt zelf wel gemerkt hoe weinig vracht er is.' Hij hief de handen in een verontschuldigend gebaar.

'Ik heb mijn hele salaris hard nodig, chef!'

'Wie niet? Wat dacht je van mij? Neem er ergens een baantje bij! Zou ik geen problemen mee hebben. Je werkt goed, je bent nooit ziek. Maar ik garandeer niets! Misschien moet ik je volgende maand wel ontslaan!' Toto draaide zich om en repte zich met ingehouden verdriet het kantoortje uit.

Hij zocht naar collega's om zijn hart te luchten. Iedereen was druk aan het werk.

Dertig uur. Hoeveel zou hij daaraan over houden? Koortsachtig begon hij te rekenen. Hij kwam er niet uit. Zijn droefenis werd al snel verdrongen door een diep gevoel van wanhoop. Waarheen konden zij gaan, als zijn moeder, zijn broer en hijzelf wegens huurachterstand op straat werden gegooid? Verdi zou als huisbaas geen enkele consideratie tonen. Op zijn bevel waren de afgelopen jaren al meerdere armlastige gezinnen het huis uit gezet.

Toto's salaris ging iedere maand tot de laatste spie op, vooral aan de exorbitante huur.

Als Benito niet snel een baan vond, zou de ellende pas werkelijk beginnen. Waar was werk te vinden? Fabrieken, werkplaatsen en winkels in de regio waren vrijwel allemaal gesloten. In andere steden was het al niet veel beter. Overal zaten werkloze mannen in deuropeningen of in de schaduw van geboomte op binnenplaatsjes. Toeristen bezochten deze streek zelden.

Benito zou slechts voor drie maanden een uitkering ontvangen.

Papa heeft ons geen pensioen nagelaten. Familie om op terug te vallen hebben we niet. De zussen van mama die nog in leven zijn, kwijnen straatarm weg in verzorgingshuizen, somberde Toto.

Werktuigelijk reed Toto de rest van zijn werkdag met de vorkheftruck de loods in en uit. Met de zon in zijn rug slofte hij op zijn versleten schoenen huiswaarts. Als die twee voor hun rijkeluihuizen staan, negeer ik ze, zo nam hij zich voor. Maar het landhuis en de villa lagen er verlaten bij. In strenge afwijzing, niet slechts de zon betreffend, toonden zij voor alle ramen dichtgeklapte luiken.

Op het dorpspleintje zaten werkloze mannen om de fontein heen.

Met een beetje pech zit ik er straks tussen, dacht Toto, hen en passant groetend.

Een tweede baantje. Als ik een auto had, werd ik chauffeur.

Op de radio had hij maanden geleden gehoord dat er Europese subsidie onderweg was voor Fallucia en omstreken. Het geld diende ter bevordering van de werkgelegenheid in de regio.

Hoe zou dat in zijn werk gaan, als er geen winkels en fabrieken komen, vroeg hij zich af. Heeft burgemeester Conti al een idee wat hij met dat geld gaat doen? Er was nog niets over te lezen geweest in het plaatselijke krantje. In de verte zag hij zijn broer Benito op een bankje onder een boom zitten. Hij rookte voorovergebogen en keek Toto's richting uit.

Er is iets gebeurd, wist Toto. Zou mama ziek geworden zijn? Zij hoestte de laatste tijd. Als je een ramp overkomt, wees er dan maar zeker van dat er nog meer ellende op je afkomt.

'Broer', zei Toto even later, terwijl hij naast Benito ging zitten.

Benito hief traag een hand.

'Waar is mama?'

Benito wees naar de deuropening aan de overkant van het straatje.

'Ze heeft me eruit getrapt. Ik was te laat met het aanvragen van een uitkering. Ik krijg geen cent. Mag pas weer naar binnen als ik werk heb.'

Hij presenteerde Toto een sigaret. Toto schudde zijn hoofd.

Dat was ramp nummer twee. Op naar de derde.

'Je bent een idioot!'

‘Heb je nog aan je chef gevraagd of ie een baantje voor me heeft?’

Toto knikte. Hij vertelde dat Benito kansloos was en dat hij minder uren zou gaan maken, kwam overeind, stak het straatje over en ging het huisje binnen. De begane grond bestond uit een enkel vertrek. Het toilet bestond uit een hok, dat er aan de buitenzijde tegenaan leunde. Het was er schemerig. Zijn moeder zat aan een houten keukentafel en keek op. Ondanks het zwakke licht zag hij dat zij gehuild had. Zij leek met de dag kleiner en breekbaarder te worden.

Zij krimpt van verdriet, dacht Toto.

‘O, Toto!’

Hij kwam achter haar staan en omhelsde haar. ‘Ik weet het mama, ik weet het.’

‘Waarom kan hij niet meer zijn zoals jij? Het oudste kind zou toch het verstandigst moeten zijn! O, was jullie vader nog maar bij ons! Die zou hem wel aanpakken!’

Hij besloot om te wachten met zijn slechte nieuws. ‘Je kunt je kind niet zonder meer op straat gooien, mama.’ Hij kwam tegenover haar zitten en nam haar handen in de zijne. ‘Als Benito je nou belooft dat hij morgen naar werk gaat zoeken, mag hij dan weer binnenkomen? Niet in Fallucia of het haventje, maar in andere steden. Daar staan scholen, winkels, fabrieken, wie weet...’

‘We hebben geen geld voor de bus, Toto. Hoe moet hij daar komen?’

‘Misschien kan hij de fiets van de buurman lenen.’

‘Roep die sufferd binnen.’

Toto kwam overeind, ging in de deuropening staan en riep zijn broer.

Het avondmaal bestond uit brood met sardientjes uit blik en dadels.

Die avond luisterde Toto naar het lokale nieuws op de radio. De Europese subsidie kwam niet ter sprake.

Toto vond zondagochtend een envelop op de deurmat. Er zat een uitnodiging in voor alle olijvenplukkers van Fallucia.

Verdi verwachtte hen komende zondagmiddag in de tuin achter zijn landhuis, alwaar hen een bijzondere demonstratie wachtte.

Toto's moeder was naar de kerk gegaan, om de mis bij te wonen en om voor welvaart voor haar zonen en zichzelf te bidden.

Benito lag in zijn kamertje te slapen.

Toto opende de voordeur. Een fraaie herfstdag kondigde zich aan. Zonnestralen priemden tussen de bladeren van de boom aan de overkant van het straatje.

Hij kookte water en zette koffie, sloeg met een keukenhanddoek enkele vliegen dood. Met zijn koffie stak hij de straat over en ging op het bankje zitten

Voor de ramen van het huisje van hun buurman zaten de luiken nog dichtgeklapt. Een zwervhond doorzocht een rijtje vuilnisbakken, die naast de zijgevel waren neergezet. Rottingslucht walmdde Toto tegemoet.

Hij verjoeg de hond door een steen naar het dier te gooien.

Die demonstratie zal wel met de onderdelen uit de kratten te maken hebben, vermoedde hij. Misschien is het een tractor, waarmee de boeren leren rijden.

Urenlang zat hij te piekeren over de toekomst.

De buurman verscheen in zijn deuropening. Toto stond op en stapte op hem af.

'Goedemorgen, Giuseppe.'

Een verbaasd knikje.

'Mag ik om een gunst vragen?'

'Geld heb ik niet. Ik geef je mijn gratis zegen.'

'Maar je hebt wel een fiets.'

'Ik heb inderdaad een fiets. Wou je die lenen?'

'Het is voor Benito. Hij gaat solliciteren.'

'Ik vind het best. Maar de banden staan leeg.'

Toto wandelde met de fiets aan zijn hand naar het dichtstbijzijnde benzinestation en bracht de banden op spanning.

Als we ooit weer geld hebben, wil ik een fiets. Dan ben ik binnen een kwartier op mijn werk en krijg ik tijd voor een tweede baan. Misschien dat ze bij de gemeentereiniging nog iemand nodig hebben.

Ineens schoot hem een mogelijkheid te binnen. Zou Benito misschien postbezorger kunnen worden? Dan kreeg je van de posterijen een dienstfiets.

Toto fietste huiswaarts. Hij duwde het rijwiel het huisje in, klom de trap op en bonsde net zolang op de deur van zijn broers slaapkamertje, tot Benito vloekte en schreeuwde wat hij van hem wilde.

‘Ik heb iets voor je.’

Even later stond Benito verbaasd naar de fiets te kijken. ‘Van Giuseppe geleend. Zorg ervoor dat ie niet gestolen wordt en wees er voorzichtig mee.’

‘Wat moet ik nou met een fiets, malloot?’

‘Op zoek naar een baan. Misschien kan je wel postbode worden. Dan krijg je een uniform en mag je een dienstfiets gebruiken.’

‘Je bent gek.’

Drift steeg Toto naar de lippen.’ Moet jij nou eens goed luisteren, stuk ellende! Je hebt het aan mij te danken dat je het huis weer in mag. Als jij niet zo meteen op stap gaat voor een baan, dan zorg ik ervoor dat mama je er voorgoed uittrapt, begrepen? Dan kan je in een kartonnen doos slapen! Ik werk om mezelf en mama te onderhouden en niet jou, begrijp je dat?’

Hij was vlak voor Benito komen staan en voelde zich in staat zijn broer een dreun te verkopen. Geschrokken week Benito achteruit. Hij beloofde morgen op stap te gaan en wilde het huis verlaten.

‘Kom terug! Ik ben nog niet klaar met je!’

Toto dwong zijn broer op een keukenstoel en knipte diens fors uitgegroeide haardos zo goed mogelijk in model.

‘Scheren doe je zelf maar.’ Toto zette een pan scheerwater op het vuur.

Mama kwam terug van de kerk. Zij deed haar lange zwarte hoofdoek af en zag Benito aan de keukentafel zitten. Een gebarsten spiegel stond tegen een braadpan aan.

Voorzichtig schoor haar oudste zoon zich met een roestig scheermes. Toto wees haar op de fiets. 'Van de buurman. Benito gaat op zoek naar werk.'

Mama knikte naar Toto, draaide zich naar het crucifix aan de muur en sloeg een kruisje.

Maandag tot en met woensdag zeven uur werken. Donderdag negen uur. Een uur eerder dan gebruikelijk kwam Toto thuis. Hij had verbazing van mama verwacht, maar zij vroeg hem of hij Benito gezien had. Hij was die ochtend nog voor Toto met de fiets het huis uitgegaan. Hij had een colbert van zijn vader aangetrokken.

Toto vertelde haar over zijn verlies aan uren.

'Wat heb ik toch misdaan, o Heer, dat u mij zo straft!' riep zij vertwijfeld.

Toto had een tas bij zich. Hij haalde blikjes met groenten, vis en potjes olijven uit Fallucia tevoorschijn.

'Krat kapot gevallen op de kade. Foutje van een collega.'

Mama warmde de inhoud van twee blikjes op, schepte ze op twee borden en serveerde er pasta bij.

Benito kwam pas de volgende avond thuis, zonder fiets. Hij verklaarde een lift te hebben gehad. Hij was bij het dorpsplein afgezet. Hij droeg wallen onder zijn ogen.

'Wat heb je toch uitgevoerd, mijn kind?'

Benito haalde de schouders op. Hij trok het groezelig geworden colbert uit en wierp het over een stoelleuning.

'Heb je een baan gevonden?' vroeg zij.

'Nog niet. Maar ik heb wel geld verdiend.'

'Waar is de fiets?'

'Gestolen.'

‘Het is niet mogelijk! Sufkop! Wat moeten we nou?’ riep mama vertwijfeld.

‘Volgens mij heb jij die fiets verpatst en feestgevierd!’ riep Toto.

‘Hou je bek toch, moederskindje!’

‘Hoe ben jij eigenlijk thuisgekomen, sukkel?’

‘Ik heb een lift gehad van een vriend.’

‘Jij hebt geen vrienden!’

‘Jij moet je eerste vriendin nog krijgen, mietje!’

Toto kwam bliksemsnel overeind en wilde zijn broer aanvliegen

Mama kwam tussenbeide. Het lukte haar om beide zoons te kalmeren.

Benito greep in zijn broekzak en bracht een rol, door elastiek bijeengehouden bankbiljetten tevoorschijn, die hij op tafel wierp. Met zijn armen over elkaar en het hoofd enigszins achterover keek hij hen aan.

‘Mijn jongen, hoe ben je aan dat geld gekomen?’

‘Dat hoef je niet te weten, mama.’

Toto ging aan tafel zitten, schoof het elastiek van de rol en begon te tellen.

‘We kunnen voor Giuseppe in ieder geval een fiets kopen. En dan blijft er nog meer dan genoeg over om de huur voor de komende maanden te betalen.’

Toto had verwacht dat zijn moeder niets van het geld wilde weten. Tot zijn verbazing knikte zij instemmend.

Mama wees naar het crucifix, alwaar de afdrukken van de gipsen Jezus, die ervan afgestort was, nog zichtbaar waren.

‘Ik wil een nieuwe. Met de heer erop. En ik wil toch ook dat je een behoorlijke baan zoekt, Benito.’

Benito zuchtte. ‘Ik zal mijn best doen, mama.’

Tientallen dorpsbewoners hadden zich in de tuin achter het landhuis verzameld. Zij stonden in groepjes te wachten op het gazon.

Het was een frisse avond. Het rook naar kruiden en rottende bladeren.

Om het gazon heen stonden enkele lantaarns, die wit licht verspreidden en olijfbomen in kuipen.

De meeste vrouwen hadden stola's omgeslagen. De mannen hadden hoeden en petten gedragen en ze afgenomen zodra ze de tuin betraden.

Toto zocht naar een stoel voor zijn moeder, maar er stond niets om het de gasten comfortabel te maken. Benito had verklaard te vermoeid te zijn van het zoeken naar werk en was thuisgebleven.

Conti en Verdi kwamen in hun beste pak uit de serre achter het huis tevoorschijn. Conti droeg een brede hoed. Zij werden gevolgd door mevrouw Conti, mondain gekleed en met een modieus hoedje op. Een huisknecht hield de mastiffs tegen en sloot de serredeuren. De honden loerden door het serreglas naar de dorpelingen.

De burgemeester bleef op het terras staan, dat wat hoger dan het grasveld lag, bedankte iedereen voor diens aanwezigheid en hield een schreeuwerige, korte toespraak, waarin hij duidelijk maakte dat Fallucia meedeed met de modernisering van de landbouw, dankzij de inmiddels ontvangen Europese subsidie.

Hij gaf het woord aan Verdi, die: 'Bravo! Bravo!' riep en begon te applaudiseren, maar daarmee ophield, toen hij merkte, dat niemand zijn voorbeeld volgde. Verdi beaamde dat Fallucia voor grote veranderingen stond. Hij verwachtte veel van het aanpassingsvermogen der dorpelingen. De vooruitgang, zo beweerde hij, hield men nou eenmaal niet tegen.

Verdi gaf met een handgebaar zijn knechten, die aan de rand van het grasveld wachtten, opdracht de zijdeuren van de garage open te schuiven. Zij gingen hierna de garage binnen en duwden een merkwaardig apparaat naar buiten.

Een tractorachtige machine op dikke bandjes, droeg samengevouwen spanten en twee stel gelede metalen armen, met grijpers aan de uiteinden.

Aan de linkerzijde van deze constructie bevond zich een in de lengterichting gemonteerde, uitschuifbare lopende band.

Een van de knechten klom op het zadel boven op de machine en startte het gevaarte. Uit een hemelwaarts gerichte buis kwam een blauwzwarte walm. Verdi gebarde het volk afstand te nemen. Zelf deden hij, de burgemeester en hun vrouwen enkele passen achteruit.

De grommende constructie reed langzaam op een van de olijfbomen af en hield op een tweetal meter afstand stil, vlak naast een lantaarn. De knecht bediende een pook, waarop de spanten voorwaarts schoven, zich onderwijl spreidend en linnen doeken ontvouwend. Meerdere poken bedienend, zorgde de knecht ervoor dat de doeken aaneengesloten om de stam van de boom kwamen.

De bezoekers maakten geen enkel geluid. Conti nam zijn hoed af en waaide de dieseldamp bij zich vandaan.

De knecht bewoog voorzichtig een hendel, zodat de grijparmen voorwaarts schoven. Met enig manoeuvreren lukte het hem om de grijpers om twee takken van de olijfboom te krijgen. Hij keek naar Verdi, die knikte en drukte een grote zwarte knop op het dashboard in. De grijpers schudden de boom krachtig heen en weer. De takken trilden. Het regende olijven op het linnen.

Sommige vrouwen sloegen de hand voor de mond. Hun echtgenoten spreidden de handen in ongeloof of slaakten kreten van ontzetting.

Verdi begon te applaudiseren en keek naar Conti. De burgemeester zette snel zijn hoed op en klapte mee. Mevrouw Conti en de knechten volgden hun voorbeeld.

De linnen doeken lagen met groene olijven bezaaid. De spanten tilden de doeken naar de transportband, die inmiddels uitgeschoven stond. Aan het eind ervan was een grote kist neergezet. De olijven werden op de band gestort en schoven aan het publiek voorbij, waarna ze in de kist terecht kwamen. De knecht schakelde de machine uit. De lucht van verbrande diesel verwaaide.

‘Zoa! jullie hebben gezien, heb ik geen olijvenplukkers meer nodig. Iedereen die voor mij heeft geplukt vorig jaar, kan volgende week een verklaring bij mij komen halen, die jullie kunnen gebruiken om een uitkering aan te vragen!’ oreerde Verdi.

Verbijsterd keken de dorpingen hem aan. ‘Hoe durft u zoiets te beweren?’ schreeuwde Toto, zich tussen de dorpingen voorwaarts dringend.

Verdi’s mond zakte open van verbazing. ‘U geeft nooit arbeidscontracten af! Niemand kan bewijzen ooit voor u te hebben gewerkt!’

Toto werd door drie knechten tegengehouden, anders was hij in zijn drift de landheer aangevlogen. Het volk begon te morren. Enkele mannen trachtten Toto te ontzetten.

Conti riep om tevergeefs om orde.

Een van de knechten verdween op commando van Verdi via de serre het landhuis in en kwam terug met een geweer. Verdi maakte een gebaar. De knecht loste een schot in de lucht. Meteen hield het rumoer op.

Toto werd stevig vastgehouden. Zwarte haarlokken vielen over zijn voorhoofd. Hij hijgde.

‘U dient zich te beheersen!’ riep Verdi, met van woede overslaande stem. ‘Verlaat dadelijk mijn terrein allemaal, anders laat ik de honden los!’

Mopperend en scheldend vertrokken de bezoekers. Toto werd door de knechten het terrein afgesleurd, terwijl zijn moeder hem tevergeefs trachtte los te trekken.

Eenmaal op straat, kreeg Toto een paar flinke klappen, waarna men hem tegen de grond schopte. Mama hielp hem overeind.

Men bleef in groepjes staan vloeken, klagen en schelden.

Toto werd door zijn moeder meegetrokken.

‘Dat had toch wel anders gekund’, vond de burgemeester.

‘Als de die plebejers niet hard aanpakt, maken zij over een paar jaar de dienst uit!’ riep Verdi. ‘Volgens mij zijn het allemaal communisten!’

De knechten duwden de schudmachine de garage in.

Verdi nodigde de burgemeester en diens vrouw uit voor een glas wijn, maar Conti bedankte ervoor. Hij groette en gaf zijn vrouw een arm.

Zij liepen de straat op en weerden dorpelingen af, die hen aanklampten.

‘Die arme mensen’, vond mevrouw Conti, nadat zij hun villa waren binnengegaan en hun hoeden hadden opgeborgen.

‘Ze redden zich heus wel.’

‘Kun je die subsidie niet gebruiken om ze een gemeentelijke uitkering te geven?’

Conti ging bij de open haard zitten en dacht hierover na.

De helft van het bedrag was naar Verdi gegaan, die er de machine van had gekocht. Zijn helft wilde hij gebruiken voor de renovatie van zijn villa. De misère echter van de dorpelingen was hem vanavond aan het hart gegaan. Velen van hen, bijna allemaal vrouwen, genoten geen ander inkomen dan hetgeen zij met olijfplukken verdienden. Hij vroeg zich af hoe zij de rest van het jaar overleefden. Als kind had hij enig gebrek geleden, maar dat was niet te vergelijken met de ellende die volgens hem op de ontslagen plukkers afkwam.

‘Als de gemeenteraad erachter komt, dat ik dat geld voor de villa gebruik, kan ik mijn burgemeesterschap wel vergeten!’

‘Dan richt je toch een voedselbank voor die stakkers op? Daar kunnen wel vier dorpelingen betaald aan de slag. En wat dacht je van een winkel in tweedehands kleren en meubels? Die laat je dan door twee of drie pluksters exploiteren. Ik heb zat oude kleren en ik ken genoeg vriendinnen met overvolle zolders en kledingkasten.’

Hij keek in haar wijze ogen.

‘Dat zijn, denk ik uitstekende plannen.’

Zij glimlachte en omhelsde hem.

Zou het nog zin hebben om naar mijn werk te gaan, vroeg Toto zich af. Ik moet er in ieder geval langs om mijn ontslagbrief op te halen. Kan ik meteen door naar de sociale dienst. Met het gezicht naar de grond slenterde hij enigszins kreupel naar de haven. Naar de villa en het landhuis keek hij niet.

Tot zijn opluchting kon hij gewoon aan het werk. Ze weten niet eens wie ik ben. Ik stel niets voor, behalve een menselijk productiemiddel. Hoef ik tenminste nooit meer mijn pet voor ze af te nemen.

De hemel trok dicht. Het begon te regenen. Toto deed de lampen van de vorkheftruck aan. Lichtbundels priemden door regensluiers. Hij raakte doorweekt.

Aan het eind van zijn werkdag droogde hij zich af met dotten poetskatoen, trok een doorzichtig stuk bouwplastic over zijn hoofd heen en reptе zich huiswaarts.

In zijn linker schoenzool zat een gat. Zijn voet raakte doorweekt. Het hinderde hem zodanig, dat hij halverwege beide schoenen uittrok, ze in de berm wierp en blootsvoets verder ging.

Ik heb geen keus, ik moet het proberen, dacht de moeder van Toto en Benito. Zij trok haar beste jurk aan, deed haar zwarte hoofddoek om en verliet het huisje.

De stortregen van de vorige dag had diepe plassen achtergelaten. Zij kon niet verhinderen dat haar schoenen onder de modderspatten kwamen. De wandeling, veel langer dan die naar de kerk, viel haar zwaar. Meerdere malen zag zij zich gedwongen om te rusten, met een hand leunend tegen oude gevels. Zij hoestte en voelde haar luchtwegen branden.

Bij het dorpspleintje aangekomen, nam zij plaats tussen de werkloze mannen, die om de fontein heen zaten. Men negeerde haar.

Enigszins bijgekomen, vervolgde zij haar weg.

Bij de villa en het landhuis aangekomen, aarzelde zij. Het leek haar toch wel erg brutaal, om onaangekondigd de landheer lastig te vallen. Zij besloot om niet aan te bellen en een knecht aan te spreken.

Zij passeerde de villa, betrad het terrein waarop het landhuis stond en zag twee knechten, die in de garage aan de schudmachine sleutelden. Zij benaderde hen en vroeg hen of de weledele heer Verdi te spreken was. Op haar verzoek liep een van hen in de richting van de serre. Zij hobbelde er achteraan. Hij trok de schuifdeur achter zich dicht. Na geruime tijd verscheen de knecht, die haar op norske toon vroeg waar het om ging.

‘Ik ben mevrouw Lombardi. Ik zou de weledele heer Verdi willen vragen om een baan voor mijn oudste zoon Benito.’

Nerveus wriemelde zij aan haar hoofddoek.

De knecht verdween. Dit keer liet hij de schuifdeur openstaan.

De mastiffs verdrongen elkaar om naar buiten te komen. Van schrik durfde zij zich niet te bewegen. Zonder geblaf of gegrom vielen de honden haar aan. Een van hen vloog haar naar de keel, de ander greep haar bij een enkel en trok haar onderuit.

Verdi en de knechten verschenen en probeerden de mastiffs bij de halsbanden bij haar vandaan te trekken. Toen hen dit uiteindelijk was gelukt, keken zij neer op de lichaamsresten van mevrouw Lombardi.

De honden keken kwispelstaartend naar hun meester op. Druipe tongen en rode kwijlslierten hingen uit de bekken.